

Andrea Maddalena

Met nieuwe ogen

Vermeer door de lens van Mondriaan

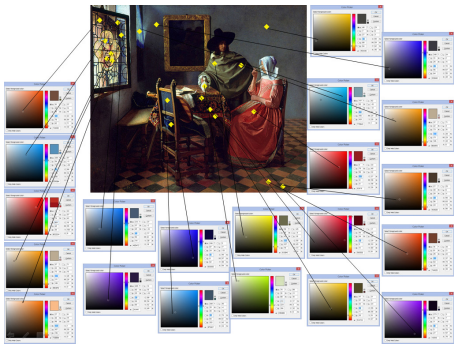
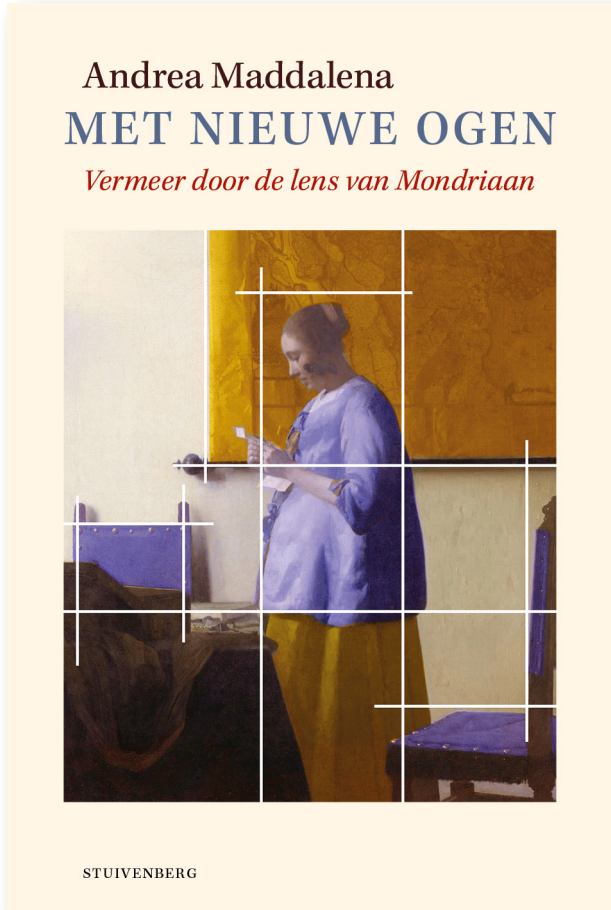
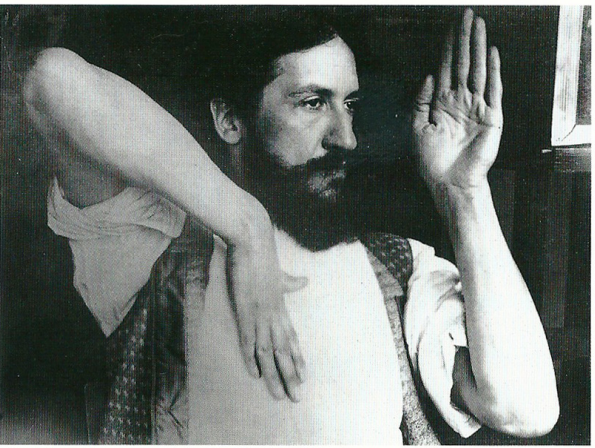
In *Met nieuwe ogen* analyseert Andrea Maddalena het werk van Johannes Vermeer met dat van Piet Mondriaan. Met deze vergelijking zet hij de gangbare benadering van het werk van Vermeer op zijn kop en werpt hij een nieuw licht op 300 jaar Nederlandse schilderkunst. Voor wie geïnteresseerd is in de betekenisrijkdom van een kunstwerk, biedt dit boek niet alleen tal van nieuwe inzichten, maar vooral veel stof tot nadenken. Het laat ook zien hoe spiritualiteit en kunst ten diepste met elkaar verweven zijn.

Het boek beschrijft gedetailleerd de unieke stijl van beide kunstenaars en toont hoe ogenschijnlijk verschillen op een dieper niveau samenkomen: de intense stilte bij Vermeer en het gevoel voor balans in de compositie bij Mondriaan; de meesterlijke beheersing van het licht bij Vermeer en de rigoureuze abstractie en primaire kleuren bij Mondriaan.

Het boek is een avontuurlijke reis op zoek naar nieuwe dimensies in het werk van twee titanen van de Nederlandse schilderkunst en wijst de lezer op de universele aspecten van de kunst als uitdrukking van spirituele waarden.

Andrea Maddalena (Rome, 1968) is architect, spreker en docent aan verschillende instellingen in Nederland, België en Italië, kunsthistoricus en onafhankelijk onderzoeker, expert op het gebied van symboliek en antropologie, Etruskische, Romeinse en middeleeuwse architectuur en kunst. Hij is geboren en opgegroeid in Italië en woont sinds 2000 in Nederland. Hij is docent Italiaans aan Dante Alighieri Amersfoort.

Afb. 6 – Het glas wijn

IN DE BAN VAN PRIMAIRE KLEUREN

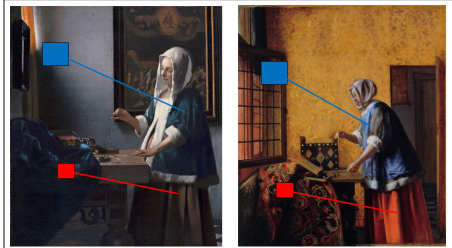
De kleur blauw

In verschillende schilderijen van Vermeer is het bekende ultramarijn te zien. Het is waarschijnlijk de kleur die het meest herkenbaar is in zijn werk. Men kan zich afvragen waarom Vermeer, wiens financiële situatie vaak alles behalve welvarend was, zo sterk aandrong op het gebruik van deze prachtige kleur, die bekend stond als de duurste kleur van allemaal.¹² Tot op heden is er nooit een echt bevredigend antwoord op deze kwestie gekomen. Juist in het gebruik van deze kleur merken we bijzondere verwantschapen op tussen Vermeer en de schilder Pieter de Hooch, wat een gemeenschap van intentie suggereert en ons een nieuw startpunt voor analyse biedt. Er is geen officieel bewijs van contact of samenwerking tussen Vermeer en Pieter de Hooch. Toch lijken sommige aspecten van hun werk zo op elkaar dat de suggestie wordt gewekt dat de een de ander noodzakelijkerwijs heeft leren kennen.

12. <https://jegensentevens.nl/2021/06/extract-klein/>
<https://www.vrt.be/vrtinws/nl/2023/08/08/mysteries-van-vlaanderen-ultramarijn-ook-wel-het-blauwe-goud/>

Afb. 7 – Links: Johannes Vermeer, *Het melkmeisje*. Rechts: Pieter de Hooch, *Hollands binnenplaats*

Afb. 8 – Links: Johannes Vermeer, *Vrouw met weegschaal*. Rechts: Pieter de Hooch, *Goudweegster*

Zowel in *Het melkmeisje* als in de Hoochs schilderij *Hollands binnenplaats* (afb. 7) is de damesjurk boven de rok blauw op een manier die schijnbaar niet willekeurig samenvalt. Dezelfde overeenkomsten in kleur zijn ook te vinden in *Vrouw met weegschaal* van Vermeer en *Goudweegster* van de Hooch (afb. 8): beide vrouwen hebben een blauw jasje en een roodoranje rok, en deze details komen werkelijk overeen. Met de suggestie niet alleen dat een toeval als zeer onwaarschijnlijk kan worden beschouwd, maar dat het bestaan van een gemeenschappelijke bedoeling als op zijn minst plausibel kan worden genoemd.

op een kussen dat op een stoel is geplaatst, soms door een doorkijk of aan de zijkant van de kamer.

Afb. 24 – Pieter de Hooch – Primaire kleuren

Het belang van de informatie in de Hoochs doorkijkjes wordt meteen nog eens op significante wijze benadrukt.

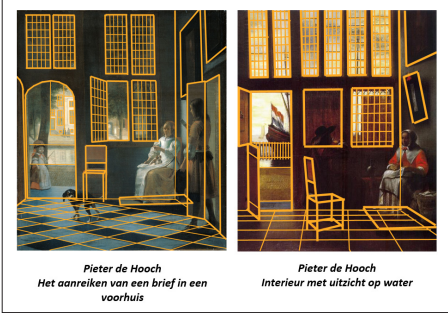
3) Vanuit symbolisch oogpunt maakt De Hooch, net als Vermeer, veel gebruik van schaaqbordvloeren en ruitjes in glas-in-loodramen, op vloeren en op Spaanse stoelen – precies dat type stoel met een donker beklede rugleuning, gouden ruitjes en leeuwenkoppen dat al geïdentificeerd werd in Vermeers schilderijen en hoogstwaarschijnlijk door hem aan Vermeer werd voorgesteld (afb. 25). Ook in De Hoochs schilderijen zijn vrouwenfiguren de hoofdrolspelers, soms vergezeld door mannenfiguren, maar meestal – let wel – door kinderen en honden, soms door katten. Ook hierover volgen aan het eind van dit hoofdstuk belangrijke verduidelijkingen.

4) Vanuit geometrisch oogpunt maakt De Hooch, net als Vermeer en vaak in nog grotere mate dan Vermeer zelf, uitgebreid gebruik van rasters met orthogonale lijnen en vierkante en rechthoekige vlakken in de vorm van schilderijen-in-de-schilderij, van ramen, deuren, stoelen, glas-in-loodramen, bedden, kasten en ander meubilair, schaaqbordvloeren vaak 45 graden

Afb. 25 – Pieter de Hooch – Symboliek

gedraaid en in nog complexere texturen dan Vermeer (afb. 26). Het is opvallend om te zien in welke mate De Hooch ervoor kiest om deze elementen herhaaldelijk, zelfs massaal, in zijn composities op te nemen, tot het punt dat er soms een waar mozaiek van orthogonale lijnen ontstaat.

Afb. 26 – Pieter de Hooch – Links: *Het aanreiken van een brief in een voorhuis*. Rechts: *Interieur met uitzicht op water*

ISBN 978 94 93013 09 4
NUR 640
FORMAAT 16 x 24 cm
OMVANG 144 pagina's
UITVOERING paperback
PRIJS € 24,95
VERSCIJNT oktober 2025